

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Quæstiones Canonicae De Decimis

Friderich, Melchior

Ingolstadii, 17010 [i.e. 1710]

Quæstio IV. An decimæ integrè solvendæ sint.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61677)

tiam commut. comparatis & restitutioni obnoxijis, ut Glossa ibi alitque explicant.

130 **A**ssert. IV. Ecclesia non debet acceptare decimas ex lucris turpiter factis, si crimen, ex quo illa proveniunt, sit notorium, ut bene observant Innoc. *in cit. c. 23.* & reliqui DD. ex *can. 8. 7. 9. 4. & can. 2. dist. 90.* ubi Ecclesia rejicit oblationes & dona eorum, qui pauperes opprimunt, aliorumque, quorum publica & notoria est improbitas, ne hanc videatur approbare illa acceptando. Hinc diximus *n. 528.* decimas ex lucris turpiter partis deberi *per se loquendo*, ut hunc casum exciperemus. Possunt verò acceptari, imò exigi dictæ decimæ, si peccaminosa lucri causa

non est publica, & acceptatio non est scandalosa, ut post Turrecr. *l. c.* docent Rebuff. *l. c.* Suar. *n. 10.* ac passim alij. Imò addit S. Th. *l. c.* posse Ecclesiam etiam à peccatore publico post ætam pœnitentiam, & quando de vitæ mutatione constat, decimas accipere etiam de anterioribus lucris. Idemque cum S. Raym. & Innoc. affirmat Silvest. *l. c.* Plus addunt alij apud Suar. *n. 9.* nimirum peccatorem etiam publicum, quamvis Ecclesia ab eo de lucris injustis non recipiat decimas, teneri tamen eas dare pauperibus, vel in alia bona opera insumere. Sed non vacat immorari, cum, ut non semel diximus, personales decimæ per consuetudinem ferè sint abrogatæ.

QUÆSTIO IV.

Utrum Decimæ integrè solvenda sint?

SUMMARIUM.

531. *Duplex quæstio cum rationibus dubitandi.*

532. *Prædiales decimæ solvenda sunt non deductis expensis.*

533. *Consecratoria doctrina.*

534. *Personales non nisi deductis expensis debentur.*

535. *Nec prædiales debentur ex fructibus melioribus.*

131 **S**ensus quæstionis est, utrum debeantur non deductis prius expensis, videlicet famulorum aliarumque operarum mercede, semine, æstimatione laboris in colendo fundo, censibus, tributis, vestigali-

bus, & portorijis, canone ex re emphyteutica solvendo, sumptibus in negotiationem, in vehicula aliisque instrumenta ac jumenta factis &c. Item num cum Abele offerendi sint DEO decimales fructus meliores,

Hh 3

aa

an verò cum Caino seligi possint minores deteriorésque. Ad I. Quæstionem videtur dicendum, decimas, quæcunque sint, non deberi nisi deductis prius expensis. I. Quia Ecclesia exigit decimas ex fructibus; atqui *fructus intelliguntur deductis impensis, quæ quærendorum, cogendorum, conservandorumque eorum gratiâ sunt*, ut ait Paulus l. 36. §. fin. ff. de hered. pet. &, ut Ulp. l. 7. ff. sol. matr. *fructus eos esse constat, qui deductâ impensâ supererunt*. Ac juxta Impm. l. 1. C. de fruct. & lit. expens. *fructuum nomine continetur, quod justis sumptibus deductis superest*. Idem habetur l. 46. ff. de Usur. l. 4. & l. 6. §. 3. ff. de Oper. servor. l. 51. prin. ff. fam. hercisc. Hinc etiamsi agatur de commodo Reipubl. & Principis, tributum tamen de fructibus solvendum non est, nisi deductis expensis, uti tenent Angel. Imol. Aretin. Alex. & Jason apud Capycium *decif. 20. n. 8*. II. Præstatio reddecimæ seu duplicis decimæ ex eadem re æquitati repugnat. *arg. c. 32. b. t.* Sed nisi deducatur semen, aliæque impensæ, eadem res reddecimatur, præsertim cum sæpe contingat non plures fructus nasci, quam fuerit quantitas seminis. III. Certum est, ut mox dicetur, personales decimas non deberi nisi deductis expensis, ergo nec prædiales alio modo debentur: quia par utrimque est ratio.

532 Assert. I. Decimæ prædiales sol-

vi debent integræ, & non deducto semine, aliisque expensis. Ita statuitur c. 4. §. 8. 21. 23. & 32. b. t. ubi præcipitur, ut perfolvantur *absque diminutione aliqua, cum integritate, & plenariè*, & c. 26. ac 28. ubi expressè prohibetur deductio seminis & sumptuum, qui fiunt in agricultura: denique c. 33. ubi vetatur deductio tributorum & censuum. Concordant Statut. Bavar. tit. 28. art. 6. & 7. Ex Doctoribus *ne unus quidem contradicit*, ut loquitur Tirac. de Retract. gentil §. 15. gloss. 1. n. 10. *nam extiam aperti, ut nullo modo cavillari possint*. In alleganda tamen ratione non conveniunt, estque difficile eam investigare, ut ait Barbof. *cit. c. 28. §. 1. n. 35*. Vulgaris responsio est, fructus considerari posse vel civiliter, id est, prout accipiuntur à Jure civili, nimirum deductis expensis; vel naturaliter, & secundum veritatem rei, sub qua consideratione ea, quæ à terra & animalibus proveniunt, fructus sunt, tametsi sumptus in adjuvanda natura facti sint; & hoc posteriore modo fructus considerari quoad solutionem decimarum. At hæc vera quidem sunt, sed petitur adhuc ratio, cur fructus hic potius naturaliter, quam civiliter sumantur. Hanc varij variam reddunt. I. possessor fundi obligatus ad decimas similis est colono partiaro; at iste non deducit expensas ex ea

par-

parte fructuum, quam socio debet. Ita Alex. Zaf. Barbof. & Brunne-
 man. ad *cit. l. 7. ff. solut. matr.* & ante ip-
 sos Innocent. in *cit. c. 26.* 2. In le-
 ge Mosaica debebantur prædiales
 decimæ integræ & non deductis ex-
 pensis: igitur & nunc ita debentur;
 quia si olim Sacerdotibus & Levi-
 tis jubente DEO sic solvendæ er-
 rant, longè majore ratione, ut dixi-
 mus *n. 47. & seqq.* nunc solvendæ
 sunt sacris Ministris. Ita Barbof. *l. c.*
n. 37. ac alij. 3. Quando agitur
 de favore animæ vel piæ causæ, fru-
 ctus sumuntur naturaliter, & idcirco
 si ex dispositione legis vel statu-
 ti vel etiam ex dispositione homi-
 nis debentur Ecclesiæ vel alteri piæ
 causæ, non deducuntur expensæ, ut
 volunt Bart. Bald. Alex. Jafon, &
 Imola apud Capyc. *l. c. n. 8. & 9.*
 4. Quando debentur fructus om-
 nes, sumuntur quidem civiliter;
 quando verò vel conventionem vel
 statuto debetur solum quota pars,
 intelliguntur naturaliter: at Eccle-
 siæ debetur sola decima pars, reli-
 quis novem manentibus apud do-
 minum. Ita Suar. *c. 35. n. 6.* cum
 Bart. Cardin. Panor. Hostiens. So-
 cin. ac alijs relatis à Capyc. *l. c. à n.*
11. 5. Decimæ solvantur in re-
 cognitionem supremi dominij Di-
 vini: atqui certissimum est, ut ait
 Illustriss. D. Schmid *ad cit. art. 6.*
Statut. Bavar. quòd ubique terra-
 rum rustici & coloni, quæ dominis
 suis temporalibus & terrenis in re-
 cognitionem directi dominij præ-

stant, integerrimè nullarum ex-
 pensarum habita ratione solvere
 debeant; ergo etiam supremo do-
 mino, quoniam temporales melio-
 ris conditionis esse non convenit.

Ex dictis consequens est I. con- 533
 formem Juri esse nostræ patriæ
 consuetudinem, vi cujus decima-
 tores non tenentur cum agrorum
 dominis & colonis concurrere ad
 sumptus, qui sæpe non modici
 fiunt in sepes & custodes appostos
 pro defensione segetum contra fe-
 ras: etsi enim *sicuti lucrum, ita*
damnum quoque commune esse o-
portet l. 52. §. 4. ff. pro socio, quia
 tamen decimæ prædiales integrè
 ac sine deductione expensarum
 solvi debent, idcirco nec dicti sum-
 ptus deduci queunt: cum non sit
 ratio, cur potius deducantur, qui
 fiunt in custodiendas fruges, quàm
 illi, qui fiunt in producendas. Illud
 libenter admittimus, quod asserit
 Illustriss. D. Schmid *ad cit. tit. 28.*
Statut. Bavar. art. 6. n. 7. & à nemi-
 ne in dubium vocari posse existi-
 mat, illam frumenti partem, v. g.
 vigesimam, quæ solvitur pro mer-
 cede tritulantibus, detrahe dam-
 esse etiam ex decimis, si istæ fortè
 juxta consuetudinem loci solvan-
 tur in granis jam excussis: cum
 enim, ut infra dicitur *n. 547. &*
seqq. fruges decimales solum de-
 beantur ut crescunt, & in culmis ac
 stramine, colonus per se seclusà
 consuetudine non tenetur grana
 suis sumptibus excutere, & decima-
 torem

torem hoc onere sublevare. Consequens est III. Illicitum esse modum decimandi, quo coloni alicubi novem scamnorum seu porcarum fruges colligunt, & decimum intactum relinquunt demetendum ab ipso decimatore: quia debentur decimæ ex fructibus collectis & sine expensis decimatoris, quas tamen iste hac ratione facere deberet. Posse tamen etiam hinc prævalere consuetudinem, modumque illum licitum reddi, constat ex dictis n. 260. & seqq.

534 Affert. II. Decimæ personales non debentur, nisi deductis expensis. Ita omnes DD. ex c. 28. h. t. ubi dicitur, concessum esse expensas necessarias ex negotiatione deducere. Additurque, cum ipsa (res) venduntur, deducendas esse expensas, & de residuo, quasi de lucro decimas persolvendas. Igitur si mercator in merces comparandas impendit 100. aureos, ac eas postea vendit 150. ex hac summa prius deducit 100. quibus emit, postea portoria ac vectigalia, & impendia itineris, & si fortè his deductis remaneat lucrum 20. aureorum, tenetur ex his duos solvere decimarum nomine. Ratio est: quia personalis decima præcipitur solum solvi de lucro; at lucrum solum est, quod remanet deductis expensis, neque enim lucrum intelligitur, nisi omni damno deducto, ut ait Paul. l. 30. ff. pro socio. Alias rationes addunt Glossa, Hostiens.

Panorm. ac alij in cit. c. 28. apud Suar. c. 33. n. 3. & Monet. c. 6. g. 4. n. 34.

Quæstio verò est, quid nomine impensarum hic intelligatur, utrum nimirum etiam illæ, quæ faciendæ sunt ad sustentandam ipsam personam officialis, advocati, militis, negotiatoris, mercenarij &c. nec non famulorum & familiarum. Distinguendum hic est inter duplices sumptus: aliqui enim non causantur ex ipso officio vel arte, sed per se necessarij sunt, ita ut absque exercitio artis vel lucrative actionis evitari nequeant; aut sunt voluntarij, ut sine illis exerceri negotiatio vel ars possit: alij sunt, quos ipsum exercitium artis vel officij exigit, uti sunt pretia mercium comparatarum, portoria in ijs transvehendis, vectigalia &c. Hos posteriores deduci posse, non illos priores, constans est sententia DD. uti apparet ex ijs, quæ tradunt Suar. cit. c. 33. in fin. Canif. l. c. Monet. l. c. n. 32. Rebuff. g. 11. n. 4. & 6. Ex hæcenus dictis facile eruitur responsio ad ea, quæ primæ assertioni n. 530. opponerentur. Fusè illa rejicit Suar. c. 35. & Em. Gonzal. in c. 7. h. t. n. 8. Mihi non vacat immorari.

Affert. III. Quemadmodum non datur obligatio meliores fructus pro decimis deligendi, ita datur obligatio non seligendi viliores & minores. Ita jam olim statutum fuerat de decimis Levit. 27. non
li.

eligitur nec bonum nec malum: & sequitur praxis Ecclesiæ Christi. Ratio primæ partis est, quia sicut non datur obligatio in pensionibus & tributis, quæ hominibus solvuntur, meliora & optima quæque dandi, ita illa Deo offerre nullibi jubemur. Ratio secundæ partis est: quia decimæ fideliter solvendæ sunt. At quid est fideliter decimas dare? nisi ut nec pejus nec minus aliquando Deo offerat, aut de grano suo, aut de vino suo, aut de fructibus arborum, aut de pecoribus &c. ut inquit S. Ambros. relat. can. 4. 16. 9. 7. Hinc in frugibus decimus quisque manipulus, in foetibus animalium decimum caput, in pomis arborum decimus sextarius, quem fors numeranti aut mensuranti obtulerit, solvendus est. Ex dictis sequitur I. Quòd si decimator prudenter dubitet, an fideliter solutæ sint decimæ, jus habeat repetendi numerationem manipulorum, foetuum &c. uti statuitur tit. 28. art. 2. Statut. Bavar. Ein jeder Zehendt Herr ist befugt, ob (wann) er auß red-

lichen Anzeigungen und Vermuthungen / einer Gefahr / Betrugs / oder sonst zu besorgen / daß ihme der Zehendt nit wäre völig geraicht worden, den Zehendt Mann in dem Stadel außzuzehenden / und dardurch / ob der Zehendt Mann gleich Recht erfunden / weder Ross / Wagen / wie durch die Zehendt Leuth je zu Zeiten will angezogen werden / noch ainig andere Straff nit verworchen. Sequitur II. Quòd decimator possit inhibere colonis, ne decimas separant, nisi se vel suo nuntio præsentent, uti tradunt Specul. h. t. ad fin. ubi id probat ex varijs leg. & Covarr. l. 1. var. c. 17. n. 8. v. c. et avd, cum Panor. ac aliorum communi in c. 10. h. t. Si verò alicubi consuetudo viget, ut absente decimatore decimatio vel in horreis fiat, & hic probare possit, se multoties inde læsum, potest ab Ordinario petere, ut talem consuetudinem reddat invalidam, ut benè censet Engel h. t. §. 1. n. 13. eò quòd illa tunc sit irrationabilis, quia occasionem peccandi præbet.

CAPUT II.

De Forma Decimarum.

QUÆSTIO I.

An solvendæ sint Decimæ, antequam exigantur?

Ii

SUM-